

ČRNUŠKI GLAS

glasilo

Četrtna skupnosti Črnuče

številka 13

september 2022

UVODNIK

Boj na požiralniku lokalne demokracije

ŽARKO HOJNIK

V poplavi kandidatur za predsednika republike ostajajo lokalne volitve medijsko skoraj prezrte. Drži se jih še ta smola, da bodo zadnje v letošnjem zaporedju t. i. supervolitev. Toda resnici na ljubo so najpomembnejše, saj je lokalna skupnost okolje, v katerem ljudje resnično živijo v javnem in zasebnem pogledu.

Lokalne volitve imajo drugačno logiko od državnoborskih, predsedniških in volitev v državni svet. Volilno telo lokalne demokracije je namreč razkosano na 212 enot (kolikor je tudi občin). Tudi vsebina je na teh volitvah precej drugačna. Volivci so najbližje vprašanjem, ki zadevajo njihovo vsakdanje življenje. Izbirajo kandidate z imenom in priimkom, ki jih večinoma poznajo, saj so tako rekoč »ljudje z naše ulice«. V tem volilnem grmu pa ne tiči le zajec lokalne demokracije, ampak še vrsta sorodstvenih in prijateljskih povezav.

Razkosano volilno telo po 212 občinah je, objektivno gledano, precej dovzetno za različna interesna, se pravi nepotistična in klientelistična razmerja. Naključni mimoidoči bi lahko zlobno pomislili, da se v množici lokalne gospode, ki se gre politiko, »pod mizo« volilne zakonodaje tare rokovnjaških volilnih načrtov. Vodilni strankarski veljaki že stikajo

glave in iščejo načine, da bi prelisicali nasprotnike, da bi bila zmaga zgodaj v žepu, če ne drugače, vsaj dan ali dva pred volitvami. Zato iščejo strice in lobiste t. i. volilnega menedžmenta, ki iz ozadja in ospredja že uokvirjajo in na pročelje lokalne oblasti izobešajo sliko novih ali starih županov. Ta boj na požiralniku seveda

DANAŠNJE razmere zahtevajo resen premislek, koga voliti in mu zaupati skupno prihodnost sedanjih in prihodnjih generacij.

ne gre mimo četrtnih skupnosti ter kandidatov za svetnike in svetnice. Tako kot je zapisal Prežihov Voranc v istoimenski noveli *Boj na požiralniku*: Dihurjevi se od nekdanj prebijajo skozi težavne razmere.

Od tistih, ki imajo močno zaledje v kapitalu, se pričakuje, da bodo z večjo gotovostjo in pomirjenostjo zrlji v volilno prihodnost, a glej ga zlomka, denar očitno ni več sveta vladar, saj so ravno taki med bolj agresivnimi, arogantnimi in nastopaškimi kandidati za čestitke ob volilni zmagi. Drugi, ki za pest beličev še hudiču prodajo dušo, spet z lažno omiko in prilizovanjem lepo krmarijo med poštenjaki in naivneži, ki znova, kot muhe na med, podležejo sladkemu leporečju v predvolilnih kampanjah. Tudi z opravljanjem drugih in z lažnimi obljubami vam pričarajo nebesa, da bi le prišli do položaja in proračunskega mošnjička z javnim denarjem za lastno ugodje.

Ko čas volitev mine, se nekateri sveti četrtnih, krajevnih in vaških skupnosti prelevijo v tajne lože, brez resnejših povezav z ljudmi. Slednji pa z vsemi pričakovanji in življenjskimi potrebami ostanejo kot ribe na suhem. Ta nadvse inovativen način vodenja lokalne demokracije prej ko slej prinese konflikte, ki povzročajo upravičeno nezadovoljstvo in zaskrbljenost ljudi zaradi zanemarjanja javnega interesa in skupnih potreb v lokalnem okolju.

Vsake volitve so praznik demokracije. Državljska dolžnost nam veleva, da se jih z vso odgovornostjo udeležimo. Toda marsikaj bo treba še spremeniti, če bomo hoteli živeti v demokratični družbi, imeti legitimne liste in verodostojne kandidate. Če smo si v preteklosti, ko sta se še cedila med in mleko, lahko dovolili mačehovski odnos do četrtnih, krajevnih in vaških skupnosti kot mikro ravni lokalne samouprave, današnje razmere, ki jim z vso negotovostjo energetske, epidemiološke (covid-19) in varnostne krize lahko rečemo katastrofične, zahtevajo resen premislek, koga voliti in mu zaupati skupno prihodnost sedanjih in prihodnjih generacij. Le tako je (še) mogoče ustvariti pogoje za odkrito in pošteno sodelovanje volivcev na državni in lokalni ravni.

ČRNUŠKI GLAS

Izdajatelj: Mestna občina Ljubljana, Četrtna skupnost Črnuče, Dunajska 367, 1231 Ljubljana Črnuče, ISSN 2670-7012

Telefon: 01 561 57 90

e-pošta: crnuski.glas@gmail.com

Glavni in odgovorni urednik: Žarko Hojnik

Uredništvo: Darko Rozinec, Ksenija Drole, Josip Marinič, Smiljan Mekicar

Lektorica: Urška Jarnovič

Tehnični urednik: Sergej Murko

Tisk: Tiskarsko središče d.o.o.,

Slovenčeva 19A,

1000 Ljubljana

Naklada: 4.500 izvodov

Naslovnica: Foto Žarko Hojnik

Prepovedana je vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava ali dajanje na voljo javnosti avtorskih del ali njihovih delov v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe.

Preprečevanje nasprotja interesov v predvolilnem času

Pred kratkim so mediji poročali javnosti, da je komisija za preprečevanje korupcije obravnavala primer, ko je s svojimi ugotovitvami o nasprotju interesov pri uporabi javnih sredstev v eni od bližnjih občin posebej opozorila na nevarnost korupcije v takih primerih. Ker so pred nami lokalne volitve, se lahko nasprotja interesov in korupcija pojavijo že v času volilnih kampanj in drugih volilnih opravil, ko politične stranke in kandidati prosijo za določene storitve, npr. plakatiranje in izvajanje drugih promocijskih aktivnosti v javnih prostorih lokalne samouprave ali kako drugače na račun javnega interesa. V zvezi s tem smo za tokratno številko Črnuškega glasu povzeli ugotovitve in priporočila, ki sodijo k dolžnemu izogibanju in reševanju nasprotja interesov, obravnavana 4. julija na 34. seji mestnega sveta MOL.

Po magnetogramskem zapisu se je obravnavo navedene točke na 34. seji MOL začela z naslednjim vprašanjem mestne svetnice NSi: »Vemo, da obstaja v četrtnih skupnostih skupni prostori, ki naj bi jih uporabljali občani, četrtni

svetniki pa tudi mestni svetniki, bi rekla, da bi to lahko delali. In do nas so prišla vprašanja naših četrtnih svetnikov, da je treba, če četrtni svetnik zaprosi za en tak prostor v četrtni skupnosti, plačati najem tega prostora. Zanima nas seveda, ali obstaja kakšen pravilnik, po katerem se določa najeme teh prostorov. Mi smo že pred enim mandatom ali dvema dali pobudo, da se ti prostori, da lahko četrtni svetniki in mestni svetniki [te prostore] najemajo brezplačno, to pomeni za druženje s krajanji, zlasti morda je to za vse vas in nas pomembno v času pred volitvami, ko lahko tudi slišimo, kaj krajanji

mislijo o Ljubljani, o njenem razvoju, o tem, kakšna je. In to je mogoče lepo uporabiti. Zato bi res prosili, če lahko dobimo odgovor, ker ta cena najema, 34,00 evrov + ddd, ni neka visoka številka, ampak zanima nas, zakaj sploh do nje pride. Podpisati je treba tudi neko pogodbo oziroma sporazum za urno uporabo in ti prostori žal niso brezplačni. Mislim, da niso tako zasedeni, da jih ne bi bilo mogoče brezplačno oddajati, in da to ne bi smela biti nekaška tržna dejavnost MOL.«

Povzemamo še pojasnilo vodje službe za lokalno samoupravo MOL: V svetniškem vprašanju podana pobuda, citiram: »da se omogoči brezplačen najem sejnih sob v četrtnih skupnostih, vsem mestnim in četrtnim svetnikom brez omejitev, torej tudi v času volilne kampanje oziroma lokalnih volitev«, je v neskladju s predpisi, ki urejajo to vsebino. Zato te pobude ni mogoče realizirati. Glede vprašanja, ali je mestna uprava MOL sprejela kakšen pravilnik o uporabi prostorov, sporočam, da seveda tak pravilnik obstaja, objavljen je na naši spletni strani ter določa kriterije in merila za uporabo teh prostorov. MOL

VZPON IN PROPAD CIVILIZACIJ

Kaj se lahko naučimo za skupno prihodnost

FOTO PIXABAY

Časovni potek oziroma cikel vzpona in propada civilizacij je v primerjavi s povprečnim človeškim življenjem tako dolgo obdobje, da si ga v vsakdanjem dojemanju časa in prostora težko predstavljamo. Zgodovina, ki sicer o tem lahko razglablja s kopico dokazov, je omejena na dejstva in razum, kar pomeni, da pušča ob strani izkustvo, s katerim so tesno povezani čustva in občutki ljudi v določenem času in prostoru.

Sodobna dognanja o delovanju človeških možganov kažejo, da razmišljanje o življenju in delu ljudi, ki ne upošteva njihovih čustev in občutkov, ni dovolj za razumevanje kompleksnosti problemov in izzivov sveta. V zvezi s tem lahko pogosto slišimo, da potrebujemo nov in učinkovitejši način mišljenja in delovanja, čemur v akademskih krogih pravijo tudi prehod od stare k novi paradigmi.

Za »paradigmo« je značilno, da ne ruši mostov med starim in novim, šele porajajočim se svetom prihodnosti, temveč išče učinkovitejši način reševanja perečih problemov in izzivov, za katere nam stari način mišljenja in delovanja ne more več ponuditi uporabnih odgovorov in rešitev. Zgodovinsko gledano se potreba po novi paradigmi vedno pokaže takrat, ko cikel vzpona in propadanja neke civilizacije ali nekega obdobja pride do točke preloma, na kateri se po izročilu, mitih in alegorijah starodavnih ljudstev odpirajo vrata pekla in kaosa.

To je seveda zgolj prisposodba časa, v katerem živimo, ne zato, da bi z nupuhom lažnih prerokov netili še večji nemir in negotovost, ampak zato, da se pri iskanju učinkovitejših odgovorov in rešitev povežemo in kot civilizirani ljudje strpno komuniciramo, saj je komunikacija ena od najpristnejših oblik medčloveške stika in odnosa, kar je v današnjih razmerah nujno, da lažje preživimo. V kontekstu tega prispevka pomeni, da se osredotočimo na naslovno vprašanje, kaj se lahko iz vzpona in propadanja civilizacij naučimo za skupno prihodnost.

DEJAVNIKI RAZUMNOSTI Z UNIČUJOČO MOČJO SUROVOSTI

Sociolog Norbert Elias (1897–1990) v razpravah *O procesu civiliziranja* pravi, da je 20. stoletje jasno pokazalo, kako znanstveni in tehnološki napredek ponujata malo opore za idealiziranje tega, kar navadno razumemo kot napredek oz. vzpon civilizacije. Če to postavimo v današnji čas, z vsemi dosežki znanstvenega razvoja, tehnološkega in inovacijskega napredka sodobnih tehnologij, je osupljivo, da človeštvo ob tako silovitem razmahu umetne inteligence z vso svojo naravno inteligenco in razumom drvi v katastrofo svetovnih razsežnosti. Nekateri svarijo pred propadom zahodne civilizacije, najbolj pesimistični govorijo celo o neizbežnem koncu človeštva.

Ta dramatični pogled na vzpon in propad civilizacije hkrati opominja, da v glavah ljudi poleg razuma obstaja še nekaj, kar je skupna značilnost človekove razumnosti in okrutnosti, nemalokrat neumnosti in razdiralnosti. Poleg zgodovinskih dejstev zajema vse tisto, kar s čustvi in občutki podpira ali ruši vrednote in ideale nekega obdobja. V 13. stoletju, denimo, je bilo za vrednotni sistem tedanje bojevniške družbe samoumevno uživanje v uničujoči surovosti, mučenju in ubijanju ljudi. Celotna družbena struktura je bila naravnana v tej smeri, da je sprejemala in odobrvala tako zverinsko početje kot nujno in smotno. Elias pravi, da je tako večina pripadnikov srednjeveškega posvetnega višjega sloja živela življenje poglavarjev tolpa. To je seveda vplivalo na okus in navade, čustva in občutke ter pravila zunanje in vzgibe notranje (duševne) prisile posameznikov in celotne družbe.

Kar družba tolerira, se v dobrem in slabem rado ponavlja. Smo zaradi tega lahko srečni, da živimo v 21. in ne 13. stoletju? Po vseh razumskih merilih znanstvenega, tehnološkega in splošnega civilizacijskega napredka je ravnanje ljudi, ki je bilo v 13. stoletju sprejemljivo za vrednotni sistem tedanje družbe, danes povsem nesprejemljivo, moralno zavržno in kaznivo. Mar res? To, da smo ljudje 21. stoletja bolj civilizirani, nam veleva razum. Kaj ob tem pravijo čustva

VZPON IN PROPAD CIVILIZACIJ

in občutki, je druga zgodba. Vsaj za trenutek pomislimo na grozodejstva in zločine proti človečnosti v vojnah 20. in 21. stoletja, na nepregledne kolone pregnanih in obubožanih ljudi, ki v strahu za življenje bežijo pred »civiliziranim« početjem sodobnih poglavarjev tolpa.

VZPON IN GLAVNE OVIRE POOSAMOSVOJITVENEGA NAPREDKA SLOVENIJE

Če začnem s plebiscitarno odločitvijo državljanek in državljanov leta 1990, bi vsi, ki so bili zgodovinske priče in udeleženci tega velikega dogodka, bržkone pritrdili, da še zdaleč ni šlo le za golo dejstvo. Ob vseh razumskih razlogih, ki so neizogibno pripeljali do razpada nekdanje skupne države, je šlo tudi za široko mobilizacijo čustev in občutkov za vrednote osamosvojitve. Pri tako široki mobilizaciji čustev in občutkov, ki je bila v preteklosti najpogosteje odločilna pri procesu civiliziranja, Elias pravi, da gre za civilizacijski sunek, po katerem »nič več ni tako, kot je bilo«.

Z zgodovinskega gledišča lahko učinki civilizacijskega sunka trajajo tudi več stoletij. Po moči in rezultatih pa so premo sorazmerni skupnemu potencialu čustev in občutkov za vrednote, s katerimi je bil civilizacijski sunek sprožen. V primeru osamosvojitve Slovenije lahko rečemo, da gre še vedno za iste vrednote, ki so na najvišji ravni zapisane v ustavi. Toda ali so tudi čustva in občutki pripadnosti tem vrednotam še vedno isti?

V primerjavi s tem, kar o stoletja trajajočih učinkih pravi Elias, je bil civilizacijski sunek poosamosvojitvenega napredka Slovenije bolj kratke sape. Po skokovitem razvoju demokracije, pravne države in varstva človekovih pravic, gospodarstva in javne blaginje, ko smo s ponosom zrli na Slovenijo kot na sijočo zvezdo na nebu Evrope, so prišla leta grenkega razočaranja, negativnih čustev in občutkov globokega prezira do vsega, na kar smo še pred kratkim prisegali. To niso ravno spodbudna znamenja za prihodnost. V današnjih kriznih razmerah toliko manj. Čeprav se jih tudi sam težko otepam, sem prepričan, da je v Sloveniji še veliko skupnega in dobrega, kar nas lahko z mobilizacijo pozitivnih čustev in občutkov, s človeškostjo (biti človek) in

človečnostjo (ravnati etično), ponovno usmeri k spremembam na bolje.

Zgodovinsko izročilo vzpona in propada civilizacij uči, da vsaka kriza z negotovostjo in tveganji hkrati prinaša priložnosti za spremembe na bolje. Če se hočemo iz tega kaj naučiti, bi se morali najprej odkrito pogovoriti, kako in zakaj smo v tako kratkem času zavozili. Ocenimo, koliko je recimo korupcija prispevala k nazadovanju Slovenije, prepuščam tistim, ki so za to prvi poklicani. Poudarjam pa, da poenostavljanje tako kompleksnih družbenih problemov lahko neželene posledice le še poveča.

Laično odkrivanje korupcije in drugih najzahtevnejših družbenih problemov, ki poteka brez potrebnih znanj ter mimo nadzora pristojnih služb države in lokalne samouprave, se očitno razraža od zakonodajnega urejanja do civilnodružbenega (para)preiskovanja z lahkotnimi obljubami zaščite prijaviteljev in žrtev kaznivih dejanj. Se kdo pri tem vpraša, kaj bo v primeru posledic nestrokovnih in nepooblaščenih posegov v pravice posameznikov, vključno s prijavitelji in žrtvami kaznivih ravnanj? Naj odgovornost za to spet prevzamejo država in davkoplačevalci? Znatno delež odgovornosti za to nosi neučinkovitost tistih, ki so prvi poklicani in odgovorni za kakovostno upravljanje javnih zadev. Če lahko vsakdo po svoje upravlja javne zadeve, kar je sicer primarna naloga države in njenih organov oblasti, je nekdo v tej zgodbi očitno odveč. To ni več stvar demokracije, kvečjemu znamenje družbene anarhije.

Uradni podatki in gradiva, npr. obdobja poročila komisije EU in ocene strokovnih institucij v Sloveniji, kot je urad za makroekonomske analize (Umar), kažejo, da je slabo upravljanje države in javnih zadev med glavnimi ovirami za napredek in javno blaginjo ter učinkovitosti državne in javne uprave. Govor je tako o vertikali zakonodajne politike, se pravi o kakovosti priprave in sprejemanja zakonov in drugih predpisov, kot o horizontalnih politikah izvrševanja teh predpisov in drugih splošnih aktov po posameznih resorjih, ministrstvih in njihovih organih v sestavi, organih lokalne samouprave in drugih institucijah javne uprave. Kazalniki systemske pomanj-

kljivosti pri delovanju pravne države opozarjajo tudi na šibkost in neučinkovitost notranjega nadzora, ponekod celo s šikanoznim odnosom do notranjih revizijskih služb ob ugotovljenih nepravilnostih, neetična in kazniva ravnanja v izvršilni in zakonodajni veji oblasti.

NAMESTO ZAKLJUČKA

V naslovnem prispevku sem poskušal na kratko povzeti, kaj se lahko za skupno prihodnost naučimo iz dolgih obdobij vzpona in propada civilizacij. S poenostavljeno primerjavo poosamosvojitvenega razvoja Slovenije upam, da mi bo uspelo spodbuditi cenjene bralke in bralce *Črnuškega glasu* k premisleku, kako so čustva in občutki poleg zgodovinskih dejstev in razuma pomemben dejavnik oz. gibalno vzpona ali propadanja neke civilizacije, obdobja in družbene skupnosti. Ob tem ne morem mimo prihajajočih lokalnih in predsedniških volitev. Z državljansko etiko in dolžnostjo volilne udeležbe so lahko vsake volitve priložnost za praktični preizkus neposredne demokracije, kdo si z vsemi razumnimi razlogi, čustvi in občutki domoljubja resnično zasluži zaupanje volivk in volivcev, da nas s podelitvijo mandata z vso odgovornostjo za skupno dobro in javni interes popelje v boljšo prihodnost.

Odmerjeni prostor in namen prispevka mi ne dopuščata, da bi se pretirano spuščal v znanstvene modele, ki v primerjavi z dosedanjim odnosom do skupnih vrednot in omenjenih ovir v razvoju Slovenije omogočajo neprimerljivo boljše in učinkovitejše načine reševanja perečih problemov ter doseganje zelenih ciljev skupnega napredka in javne blaginje za vse. Če sklenem s prirejenimi besedami iz intervjuja z aktualnim ministrom za izobraževanje, znanost in šport Igorjem Papičem, objavljenega v prilogi časopisa *Dnevnik – Objektiv* (10. septembra 2022): znanje o tem v Sloveniji ni problem, moramo pa ugotoviti, kaj početi in kako ravnati v praksi. Po izročilu dolgih obdobij o vzponu in propadanju civilizacij kaže, da pri tem ni pomemben le razum, ampak tudi srčna kultura in izkustvo, ki ga vselej spremljajo čustva in občutki za vrednote.

mag. Bečir Kečanović

PGD ČRNUČE

Hvala, srečno, naši junaki

Izjemno sušno poletje z razglašeno veliko požarno ogroženostjo po državi na eni in številna neurja na drugi strani so prispevali k temu, da smo imeli črnuški gasilci tudi poletni veliko dela.

V začetku junija smo posredovali na več koncih MOL zaradi poplav, ki so bile posledica močnega deževja. Na območju Bežigrada je v dobri uri padlo okoli 100 milimetrov dežja, lokalno tudi več kot 120 milimetrov.

Prav tako v začetku junija smo s poklicnimi gasilci Gasilske brigade Ljubljana (GBL) nameščali lovilce nevarnih snovi v potoku Črnušnica. Iz neznanega izvira onesnaženja se je v omenjeni gojitveni potok izlilo ekstra lahko kurilno olje.

Sledilo je zatišje pred nevihto. Sredi julija je zagorelo na Krasu. Črnuški gasilci smo ob aktivaciji državnega načrta z gasilci iz vse Slovenije pomagali gasiti največji požar v naravi v zgodovini. Na Kras smo se odpravili kar sedemkrat. Vstajali smo sredi noči ter se še pred sončnim vzhodom v konvoju z drugimi gasilci iz Gasilske zveze Ljubljana oz. Gasilske regije Ljubljana 1 odpravili na večurno pot proti Krasu. Občutke, ki jih gasilec doživlja, ko se po avtocesti vozi v kilometrskem konvoju gasilskih vozil z modrimi lučmi, dim, ki zamegljuje ozračje že več deset kilometrov pred Krasom ter vonj po dimu, ki ga zavohaš že na daleč, je težko opisati. Na Krasu pa močen in nepredvidljiv veter, suha vegetacija ter žgoče sonce in neusmiljen ogenj – tudi gasilec se včasih počuti nemočnega.

Zaradi zelo zahtevnih razmer (težko dostopen teren in visoke temperature) je nastalo kar nekaj škode na voznem parku in gasilski opremi. A na koncu, ko nam je uspelo pogasiti veliki požar, je neizmerna hvaležnost, ki so nam jo izražali domačini, osmislila vstajanja sredi noči in celodnevne boje z ognjem. Vsakokrat, ko smo se vračali domov, so Kraševci po vaseh stali ob hišah, ploskali, pozdravljali in se z razobešenimi napismi »Hvala«, »Srečno«, »Naši junaki« zahvaljevali za pomoč. To je največ vredno in nas žene, da z veseljem opravljamo svoje poslanstvo.

FOTO PGD ČRNUČE

Devetindvajsetega julija, ko se je ena ekipa ravno vrnila s Krasa, druga pa se je pripravljala na ponoven odhod na Kras, je zazvonil pozivnik, da gorijo tri barake na obrežju Save. Z gasilsko cisterno GVC-2 smo dostavili dodatne količine vode, ki je je poklicnim gasilcem GBL in gasilcem PGD Tomačevo – Jarše primanjkovalo. S skupnimi močmi smo pogasili goreče barake.

Devetega avgusta smo pogasili požar osebnega vozila v spodnjih Črnučah. Dva dni pozneje je bil ponovno aktiviran državni načrt in pomagali smo pri gašenju požara v naravi na območju Socerba.

Teden dni pozneje je zagorelo na območju Debnega vrha, kjer smo gasili požar v naravi na težko dostopnem terenu. Naše vozilo za gozdne požare (GCCGP-1), po domače unimog, se je ponovno izkazalo kot nepogrešljivo, pri tem požaru je bilo aktivno kar tri dni.

Še preden je bil pogašen požar na Debnem vrhu, se je nad Ljubljano zneslo močno neurje. Sunki vetra so ponekod presežali 100 kilometrov na uro. Posledice močnega vetra so bile podrti drevesa, ki so marsikje padla na osebna vozila, ter odkrite strehe. Črnuški gasilci smo pos-

redovali na devetih lokacijah na območju MOL.

Konec avgusta je ponovno zagorela baraka na območju vrtičkov ob Savi. S poklicnimi gasilci GBL smo požar pogasili. Poleti smo dvakrat izvajali še dežurstvo na GBL.

Začeli smo tudi pregledovati hidrante na našem operativnem območju, intenzivneje pa jih bomo pregledovali v jesenskem času. Takrat nas čakajo tudi popravila poškodovanih gasilskih vozil in zamenjava uničene gasilske opreme na navedenih poletnih intervencijah. Ob 110-letnici delovanja, ki jo zaznamujemo letos, nameravamo kupiti novo gasilsko vozilo cisterna GVC-2, ki bo zamenjalo 23 let staro obstoječo gasilsko cisterno. Ker je nakup novega vozila velik finančni zalogaj za društvo, bomo zelo veseli vsake donacije.

Na prireditvi *Dan sosedom in ČS Črnuče 2022* so najmlajši gasilci prikazali, kaj so se lani naučili, starejši pa gašenje z ročnimi gasilnimi aparati ter nudenje prve pomoči. Ta dan smo tudi začeli vpisovati otroke k mladim gasilcem.

Mina Dobravc, poveljnica PGD Črnuče

POLICIJSKO POROČILO

Obravnavali so precej varnostnih dogodkov

FOTO ŽARKO HOJNIK

V preteklih štirih mesecih so policistke in policisti s policijske postaje Bežigrad na območju Črnuč obravnavali precej varnostnih dogodkov.

JAVNI RED IN MIR

Obravnavanih je bilo 16 kršitev javnega reda in miru, pri čemer je bilo kršiteljem izdanih 13 plačilnih nalogov, zoper enega je bil podan obdolžilni predlog na pristojno sodišče, dvakrat je bilo izrečeno opozorilo.

PROMET

Obravnavanih je bilo 146 kršitev cestno-prometnih predpisov. Kršiteljem so izdali 126 plačilnih nalogov in pet odločb v hitrem postopku. Na okrajno sodišče v Ljubljani je bilo podanih 15 obdolžilnih predlogov.

Obravnavanih je bilo pet prometnih nesreč, od tega dve z lažjimi telesnimi poškodbami, v treh je nastala le gmotna škoda. Prometne nesreče so se zgodile

zaradi nepravilnega premika z vozilom, neprilagojene hitrosti, nepravilne smeri vožnje in neupoštevanja pravil prednosti.

KAZNIVA DEJANJA

Po 192. členu kazenskega zakonika (KZ) sta bila obravnavana dva primera zamerjanja mladoletne osebe in surovega ravnanja. (1) Starši, skrbnik, rejnik ali druga oseba, ki hudo krši svoje dolžnosti do mladoletne osebe, se kaznuje z zaporom do treh let. (2) Starši, skrbnik, rejnik ali druga oseba, ki sili mladoletno osebo k pretiranemu delu, k delu, ki ni primerno njeni starosti, k opuščanju dela, jo iz koristoljubja navaja k beračenju ali drugim dejanjem, ki so škodljiva za njen razvoj, z njo surovo ravna ali jo trpinči, se kaznuje z zaporom do petih let.

Po 122. členu KZ sta bila obravnavana tudi dva primera lahke telesne poškodbe. (1) Kdor koga tako telesno poškoduje, da je bil zaradi tega začasno okvarjen

ali oslavljen kakšen del njegovega telesa ali njegov organ, je poškodovančeva zmožnost za delo začasno zmanjšana, je prizadeta njegova zunanost ali začasno okvarjeno njegovo zdravje, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

V enem primeru je bil obravnavan tudi odvzem mladoletne osebe po 190. členu KZ. (1) Kdor protipravno odvzame mladoletno osebo roditelju, posvojitelju, skrbniku, zavodu ali osebi, ki ji je zaupana, ali jo zadržuje in ji preprečuje, da bi jo imel tisti, ki ima pravico do nje, ali kdor zlonamerno onemogoča, da bi se uresničila izvršljiva odločba glede mladoletne osebe, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

Primeri družinskega nasilja niso redki, kar kaže šest obravnavanih primerov po 191. členu KZ. (1) Kdor v družinski skupnosti z drugim grdo ravna, ga pretepa ali drugače boleče oziroma ponižujoče ravna, ga z grožnjo z neposrednim

POLICIJSKO POROČILO

napadom na življenje ali telo preganja iz skupnega prebivališča, mu omejuje svobodo gibanja, ga zalezuje, ga sili k delu ali opuščanju dela oziroma kako drugače z nasilnim omejevanjem njegovih enakih pravic spravlja v skupnosti v podrejen položaj, se kaznuje z zaporom do petih let.

Policisti so obravnavali en primer ogrožanja varnosti pri delu po 201. členu KZ.

Kdor v rudniku, tovarni, na gradbišču ali kakšnem drugem delovnem kraju uniči, poškoduje ali odstrani varnostne naprave in tako povzroči nevarnost za življenje ljudi, se kaznuje z zaporom do treh let.

Čedalje več je tudi tatvin. Obravnavanih je bilo kar 31 tatvin po 204. členu KZ. (1) Kdor vzame komu tujo premično stvar, da bi si jo protipravno prilastil, se kaznuje z zaporom do treh let.

Kar šestkrat so obravnavali primere velike tatvine po 205. členu KZ. (1) Storilec tatvine iz prvega odstavka prejšnjega člena se kaznuje z zaporom do petih let:

1. če je storil tatvino tako, da je z vломom, vdorom ali drugačnim pre-

govanjem večjih ovir prišel v zaprto stavbo, sobo, blagajno, omaro ali druge zaprte prostore;

2. če sta storili tatvino dve ali več oseb, ki so se združile, da bi kradle.

Policisti so raziskali tudi dva primera zatajitve po 208. členu KZ. (5) Kdor si protipravno prilasti tujo premično stvar, ki jo je našel ali je do nje po naključju prišel, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do enega leta.

Raziskali so tudi tri primere poškodovanja tuje stvari po 220. členu KZ. (1) Kdor tujo stvar poškoduje, uniči ali napravi neuporabno, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do dveh let.

V dveh primerih so po 307. členu KZ obravnavali dva primera nedovoljene proizvodnje in prometa orožja ali eksploziva. (3) Če gre pri dejanju iz prvega odstavka tega člena za posamezno strelno orožje ali manjšo količino streliva za tako orožje, če storilec z namenom nedovoljene prodaje pridobi ali hrani strelno orožje oziroma strelivo, za katero se lahko izda orožna listina, če ga hrani v veliki količini ali vrednosti, se storilec kaznuje z zaporom do enega leta.

(4) Enako kot v prejšnjem odstavku se kaznuje tistega, ki ponareja ali nedovoljeno uničuje, odstranjuje ali spreminja oznake na strelnem orožju.

Bili so tudi na ogledu prometne nesreče, povzročene iz malomarnosti po 323. členu KZ. (1) Udeleženec v prometu, ki s kršitvijo predpisov o varnosti cestnega prometa iz malomarnosti povzroči prometno nesrečo, v kateri je bila kakšna oseba hudo telesno poškodovana, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh let.

Na seznamu uspešnega dela je tudi primer uporabe ponarejenega negotovinskega plačilnega sredstva po 247. členu KZ. (1) Kdor namesti na bančni avtomat ali aparat za vplačila s kartico napravo za preslikavanje podatkov plačilnih, kreditnih in drugih kartic ali drugega negotovinskega plačilnega sredstva oziroma njihove podatke pridobi na celotnem medmrežju ali na drug način, ali pa negotovinsko plačilno sredstvo ponaredi, se kaznuje z zaporom do petih let.

Aleksandra Golec,
predstavnica za odnose z javnostmi,
samostojna policijska inšpektorica

PREJELI SMO

Pišem v imenu številnih prebivalcev spodnjih Črnuč, ki smo takoj po novem letu z velikim zadovoljstvom spremljali dela, povezana z ureditvijo sprehajalne poti ob levem bregu Save, torej v spodnjih Črnučah. Kot smo prebrali v medijih, naj bi podjetje Grizlo uredilo tudi vrtičkarstvo in bi ta del Črnuč s tem postal res lep zelen košček Ljubljane. Že nekaj mesecev se sprašujemo, kaj se dogaja in ali je to dokončna ureditev, saj je trenutna situacija daleč od pričakovane:

- Pot ob Savi je do neke mere narejena, vendar trikrat prekinjena z betonskimi bloki, vmesno pot, ki je ni več, pa zarašča plevel, v deževnem vremenu je seveda blato itd.
- Ob levi in desni strani narejene poti so bila spomladi narejena obsežna zemeljska dela, kazalo je, da bodo v 40-metrskem obvodnem pasu uredili podobne zelene površine kot na primer na desnem bregu Save v Tomačevem – zgledno urejeno in vzdrževano. Žal, trenutno lahko opazujemo, kako je vse ponovno zaraščeno. Tujerodne agresiv-

ne rastline, kot je na primer japonski dresnik, so povsem zastrle pogled proti Savi, tam, kjer so bili prej vrtički, prav tako raste plevel.

- Med vrtički, ki opuščeni in zaraščeni delujejo veliko slabše in veliko bolj neurejeno kot prej, ko so jih najemniki vendarle obdelovali, so ogromni kupi smeti, ki so jih s podiranjem objektov verjetno naredili nekdanji lastniki. Da sploh ne omenjamo velikega kupa azbestnih plošč – nevarnih odpadkov! Ali bo to kdo odpeljal, počistil?
- Popolnoma zaraščen in neuporaben je tudi trim otok ob reki Savi. Vzrok za zaraščenost je neustrezna sanacija tega po opravljenih delih pred približno dvema letoma, ko se je izvajal zdaj ustavljeni projekt kanalizacijskega kanala. Trim otoki so zdaj ugreznjeni, torej so nekako v jamah in, kot rečeno, popolnoma zaraščeni, dostop sploh ni mogoč. Kdo bo to uredil?

Dragica Grčar
in drugi sprehajalci iz spodnjih Črnuč

ODGOVOR

Zahvaljujemo se vam za prejeto pobudo. Sprehajalna pot ob Savi, ki je bila narejena ob čiščenju 40-metrskega pasu, je na dveh odsekih prekinjena, saj se nekateri solastniki na teh parcelah niso strinjali z ureditvijo poti in zahtevali, naj se na tem delu pot ne izvede. Vzdrževalci tega območja so zamujali s košnjo, ker na novo vzpostavljenega območja še niso vnesli na seznam. Na to smo opozorili tudi mi, zato so odgovorni že začeli delati. Kar zadeva stanje na vrtičkih, ki jih upravlja podjetje Grizlo, po njihovih navedbah potekajo dela v dinamiki, ki jo omogoča stanje z uporabniki. Vse odpadke, ki ob tem nastajajo, bo odstranilo podjetje Grizlo. V zvezi s trim otoki bomo preverili stanje na terenu in ustrezno ukrepali.

Mestna uprava,
oddelek za varstvo okolja, oddelek
za gospodarske dejavnosti in promet

OSNOVNOŠOLCI

Šolski prag je prestopilo 109 prvošolcev

Prvi september je praznik otrok. 897 jih je vstopilo v našo šolo, od teh 109 prvošolcev. Lepo so bili oblečeni in veselo razpoloženi. Pik čebele je enemu od njih skalil doživetje prvega dne, toda hladen led je fantiču kmalu vrnil dobro razpoloženje. Kodrolasa deklica se je hotela izogniti vstopu v šolo s kratkim pobegom, a smo jo s starši le prepričali, da prvega šolskega dne ne sme zamuditi.

Najprej smo jim povedali, da bodo vsak dan v šoli spoznali veliko novega, zato je pomembno, da redno in točno prihajajo k pouku. Zamude motijo sošolce in učitelje, zaradi tega so vsi prikrajšani za pouk. Povedali smo, da v šoli vedno dobiš nove prijatelje in jih ohraniš, če si do njih ljubezniv, jim pomagaš in z njimi čim več

sodeluješ. Seveda je vedno treba poslušati ter izpolnjevati navodila učiteljic. Te imajo skoraj vedno prav.

Da bomo v šoli ostali zdravi, si bomo redno umivali in razkuževali roke ter zračili učilnice. Starši bodo v šolo pripeljali otroke le, če bodo zdravi. Pripeljali jih bodo do šolskih vrat in tam počakali nanje. Skrbno bodo upoštevali cestne predpise, posebej okoli šolskih stavb. Tudi druge krajanje bodo spodbujali, da z Dunajske ceste proti šoli ne bodo vozili v napačno smer.

Seveda bodo redno povprašali svojega otroka o dogajanju pri pouku in sproti slavili učenčeve uspehe z iskreno pohvalo.

Prvošolci so spoznali svojo učiteljico, razredničarko, drugo učiteljico in učiteljico organiziranega podaljšanega bivanja.

Opremili so se z rumenimi rutami, ki nas bodo vse leto opozarjale, da moramo biti v prometu pozornejši na prvošolce, saj imajo ti manj izkušenj s prometom.

V šolski avli so si ogledali lutkovno predstavo *Polžek gre v šolo* in se z njim veselili, da so že v šoli. Na koncu so se posladkali, pred šolo pa so jih pričakali starši. Prvi šolski dan jim bo gotovo za vedno ostal v spominu.

Zaposleni si bomo prizadevali, da bo vsem našim učencem v šoli lepo, in za čim več priložnosti za razvijanje njihovih sposobnosti na različnih področjih znanja. Naš največji uspeh bo, če bodo postali srčni in odgovorni odrasli.

Zlatka Vlasta Zgonc, ravnateljica OŠ narodnega heroja Maksa Pečarja

FOTOGRAFIJI ŽARKO HOJNIK

FOTO DARKO SIUKA

VARNOST V PROMETU

Štiri desetletja rumenih rutic

Agencija za varnost prometa je pred začetkom šolskega leta 2022/23 na vse udeležence v prometu naslovila poziv k največji stopnji pazljivosti z geslom *Varno v šolo*. Voznike in druge udeležence v prometu je opozorila, da se je na naše ceste v začetku septembra vrnilo 194.554 osnovnošolcev, med njimi 20.797 prvošolk in prvošolcev, ki so med najbolj ranljivimi udeleženci v prometu.

Letos zaznamujemo 40 let od zakonske uvedbe rumene rutice, ki je obvezna za prvošolce in drugošolce, saj opazno prispeva k prometni varnosti, otroci so z rutico namreč bolj vidni, drugi udeleženci v prometu pa bolj pozorni. V Sloveniji smo med primerjalnima obdobjema 2011–2013 ter 2018–2020 zmanjšali število umrlih otrok kar za 66 odstotkov in na tem področju sodimo med najvarnejše evropske države. V tem obdobju je bilo povprečje na ravni Evropske unije 31 odstotkov. Agencija svetuje, da starši z otrokom prehodijo šolsko pot še pred začetkom šolskega leta, nato pa otroka spremljajo na poti do šole in nazaj ter ob tem utrjujejo znanje o varnem vedenju v prometu.

Agencija vse voznike opozarja na štiri pomembna sporočila: da je treba hitrost prilagoditi razmeram na cestah in spoštovati ustrezno varnostno razdaljo,

da je pripetost izjemnega pomena za varno vožnjo vseh potnikov v vozilu in ključna za varnost otrok, da za volan vedno sedemo trezni, voznike, kolesarje in pešce pa opozarjajo, da mobilni telefoni ne sodijo v promet. Poleg tega poudarja pomen dobre prometne vzgoje otrok in odgovornost, ki jo imamo odraščali, da poskrbimo za njihovo varnost vse dni v letu, ne le prvi šolski dan.

OTROCI V PROMETU RAVNAJO IMPULZIVNO

Župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič, direktor agencije za varnost prometa Jože Hribar, predstavniki policije, zavoda Varna pot ter sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu MOL so simbolično pospremili otroke pri varnem prehodu čez cesto. Jože Hribar je poudaril, da bo v tem šolskem letu na šolskih poteh 194.554 osnovnošolcev, od tega 20.797 prvošolcev. »Skoraj 20.800 učencev je v četrtek, prvega septembra, šolsko pot prehodilo prvič, zanje je to nova izkušnja, zato morajo vsi udeleženci v prometu poskrbeti, da bodo na teh poteh varni, ne le danes, temveč vse dni v letu. Starše in skrbnike prosimo, naj poskrbijo, da bodo otroci dobro vidni, z odgovornim ravnanjem v prometu naj bodo zgled, saj so dobre prometne izkušnje dragocena popot-

nica za življenje. Opozarjamo tudi na nujnost nošenja rumenih rutic za otroke prvih in drugih razredov osnovne šole, saj pomembno prispevajo k varnosti otrok. Otroci na promet gledajo z drugačne perspektive, sploh mlajši ravnajo impulzivno, ne znajo dobro presoditi hitrosti bližajočih se vozil, v prometu so nepredvidljivi. Vsi skupaj zato z največjo mero odgovornosti soustvarjamo varnejše poti za vsakega otroka, vse dni v letu!«

LE ŠE 25 ODPSTOKOV OTROK PRIDE V ŠOLO PEŠ

Po mnenju agencije za varnost prometa je hoja v šolo izredno pomembna, saj se s tem spodbujajo različne oblike trajnostne mobilnosti pa tudi oblikuje zdrav način življenja. Delež otrok, ki pridejo v šolo peš, je od osamosvojitve zaradi čedalje več avtomobilov in njihove uporabe drastično padel. Še leta 1990 je okrog 90 odstotkov otrok prišlo v šolo peš ali s kolesom, danes je takšnih le še okrog 25 odstotkov. Starši in skrbniki otroke, ki jih peš spremljajo v šolo, seznanjajo z različnimi situacijami na cesti in v prometu ter jih tako učinkovito pripravljajo na čas, ko se bodo v prometu znašli sami.

Lani je v prometnih nesrečah umrlo šest mladoletnih ljudi (enako kot leta 2020), od tega trije otroci do 14. leta in trije mladostniki. Hujše poškodbe je utrpelo 31 otrok ter 28 mladostnikov, lažje poškodovanih je bilo 384 otrok do 14. leta in 235 mladostnikov. Delež umrlih otrok in mladostnikov med vsemi žrtvami prometnih nesreč je bil lani 5-odstotni, leta 2020 pa 7,5-odstotni. Primerjava umrlih otrok v nekaterih evropskih državah uvršča Slovenijo s 4,2 umrlega otroka na milijon prebivalcev te starostne skupine krepko pod povprečje med izbranimi evropskimi državami (6,8) in s tem med varnejše države na področju varnosti otrok.

Agencija za varnost prometa

PROMETNA VARNOST NA POŠTNIH ZNAMKAH

Pošta Slovenije je 23. septembra izdala prvo v novi seriji znamk *Varnost v prometu*, ki bodo izšle v petih zaporednih letih. Agencija za varnost prometa je z veseljem pristopila k takšni obliki promocije prometne varnosti, s katero si želi skupaj s Pošto Slovenije ozaveščati o pomenu prometne varnosti za vse udeležence. Prva znamka opozarja na pomembnost uporabe varnostnega pasu, izšla bo v poli s 25 znamkami in z nominalno B. V naslednjih štirih letih bodo izšle znamke, ki opozarjajo javnost na varnost pešcev (*Bodi viden, bodi previden!*), varno vožnjo brez mobilnega telefona, varnost kolesarjev ter pravilno vožnjo po avtocestah (*Vozi desno, prežitevaj levo*). AVP

ENERGETIKA

Kdaj načrtovana sežigalnica

Župan Zoran Jankovič je s sodelavci v Cukrarni v začetku julija predstavil projekt sežigalnice v Ljubljani, o kateri je govor že nekaj časa. Na dogodku, ki naj bi bil uvod v javno razpravo, so poskusili utemeljiti, zakaj mesto potrebuje sežigalnico, k sodelovanju so povabili tudi župana in deželnega glavarja mesta Dunaj Michaela Ludwiga ter drugega direktorja podjetja Wien Energie Karla Gruberja, ki sta povedala, kako težave z odpadki rešujejo na Dunaju, in predstavila delovanje tamkajšnjih sežigalnic.

S prenovo naj bi Te-Tol proizvajal elektriko in vročo vodo, za kar bi porabili 60 odstotkov plina, 20 odstotkov biomase in 10 odstotkov premoga, pozneje pa tudi 10 odstotkov sončne energije. Toda letošnje razmere so zaradi vojne v Ukrajini in izdatnega dviga cen energentov na svetovnem trgu posebne. Tudi za prestolnico, kjer toplarna (Te-Tol) daljinsko ogreva skoraj 61.000 stanovanj, kar je polovica stanovanj v Ljubljani. Trenutno je prenova toplarne, to je inštalacija plinskih kotlov, v zadnji fazi, konec leta pa načrtujejo poskusni zagon. Glavni energent je premog, v manjših deležih še biomasa in plin.

V Ljubljani deluje največji regijski center za ravnanje z odpadki Rcer, v katerem na leto po predelavi ostane več kot 100.000 ton mešanih komunalnih odpadkov, ki se jih ne sme odlagati na deponije in jih ni mogoče ponovno snovno uporabiti. Večino teh komunalnih odpadkov trenutno odvažajo v tujino, kjer iz njih proizvajajo različne oblike energije. V Mestni občini Ljubljana imajo poleg domačega goriva iz odpadkov tudi največje omrežje daljinskega ogrevanja.

ŠE NIŽJI IZPUSTI KOT NA DUNAJU

V Ljubljani načrtovana sežigalnica je skladna z najboljšimi tehnikami, z najnižjimi izpusti, »še nižjimi kot na Dunaju«, je na predstavitvi v Cukrarni povedal Marko Agrež, tehnični direktor Energetike Ljubljana. »Ko bomo nadomestili premog, bo kakovost zraka in bivanja

FOTOGRAFIJE ŽARKO HOJNIK

boljša. Vsi podatki so ves čas dostopni, projekt pa vodimo transparentno.«

»Na naše sisteme je priklopljenih sto tisoč odjemalcev. Statistično gledano, če upoštevamo 2,4 človeka na stanovanje, smo odgovorni za energijsko oskrbo več kot 240.000 prebivalcev Ljubljane, kar pomeni več kot 12 odstotkov prebivalcev Slovenije,« je poudaril Agrež. Toplotna oskrba z daljinskim sistemom v Ljubljani sega v začetek šestdesetih let z gradnjo termoelektrarne in toplarne Ljubljana. V začetku je bilo primarno gorivo domači premog. Od leta 2001 za potrebe ogrevanja uporabljajo izključno uvoženi premog iz Indonezije. Razlog je preprost. Izredno nizka vsebnost žvepla v tem premogu.

Z daljinskim sistemom ogrevajo več kot 61.000 stanovanj in 42.000 uporabnikom zagotavljajo zemeljski plin.

Trenutna struktura energentov in temu primerno toplotno ugodje v Ljubljani, s katerimi zagotavljajo toplotno oskrbo, še vedno temelji na premogu, kar predstavlja dobri dve tretjini pridobljene energije. Leta 2007 so opravili rekonstrukcijo premogovnega bloka, kjer so začeli uporabljati lesno biomaso, kar predstavlja več kot 100.000 ton na leto. Nekaj manj kot petino pa uporabljajo zemeljski plin za proizvodnjo industrijske pare, s katero oskrbujejo lokalno industrijo (Lek in Ljubljanske mlekarne).

Pogled odgovornih v Energetiki sega v prihodnost, saj so se v zavedanju tako imenovanega zelenega prehoda odločili za izgradnjo največje plinsko-parne elektrarne v državi, ki je v sklepni fazi, saj si želijo, da bi končali dela še pred letošnjo ogrevalno sezono.

Žarko Hojnik

NAJBOLJŠA DESTINACIJA EVROPE 2022

»Svetovni popotniki obožujejo Ljubljano«

Župan Zoran Jankovič je 27. junija na ljubljanskem gradu uradno prevzel priznanje Ljubljana, najboljša destinacija Evrope 2022. Ljubljana je tako postala najboljša med 20 odličnimi destinacijami v Evropi, kar je izjemen uspeh. Župan je zelo ponosen na dejstvo, da v Ljubljani živimo vsi skupaj, da spoštujemo različnosti, predvsem pa je v naši prestolnici dobrodošel prav vsak.

Ljubljana, zeleni čudež, kot so jo pomenovali pri organizaciji European Best Destinations, je bila v začetku letošnjega leta izglasovana za najboljšo destinacijo Evrope. Tako so odločili popotniki in popotnice z vsega sveta, kar 92 odstotkov glasov je izhajalo iz drugih držav, kar dokazuje veliko mednarodno privlačnost Ljubljane. Med 20 izpostavljenimi destinacijami so sledilci na družbenih omrežjih in spletne strani European Best Destinations ravno slovensko prestolnico izbrali za destinacijo, ki so jo letos znova obiskali med počitnicami.

Maximilien Lejeune, direktor organizacije European Best Destinations, ki je županu predal priznanje, je poudaril: »Svetovni popotniki obožujejo Ljubljano. Ponaša se z izjemno kakovostjo življenja, zelenimi površinami, dostopnostjo, je

varna, strpna, multikulturna, optimistična, športna, družinam prijazna destinacija. Je vzor vsem evropskim destinacijam.«

Prestižna mednarodna nagrada je še en dokaz, da je Ljubljana vzor mestnim destinacijam po svetu in je vse leto prepoznana kot inovativna, živahna, barvita in trajnostna destinacija. Ravno trajnost je ključni vidik strateškega razvoja Ljubljane, ki ni osredotočen le na obiskovalce, temveč tudi na lokalne prebivalce, prve in glavne ambasadore najlepšega mesta na svetu.

Direktorica Turizma Ljubljana Petra Stušek je ob tem dodala: »Smo največji na področju zgodb, srčnosti, trajnosti, varnosti, prijaznosti, kakovosti življenja, kulture. Prejeta nagrada dokazuje, da nas tudi svetovna javnost prepoznava kot takšne. Smo najbolj zaželeno destinacijo letošnjega leta, ne samo za obiskovalce iz Evrope, ampak z vsega sveta. Vsaka nagrada nam zelo veliko pomeni, ampak nagrada, ki predstavlja glas ljudstva, je še bolj neprecenljiva.«
Ž. H.

ARHITEKT IN VSESTRANSKI UMETNIK

Na ogledu Plečnikove cerkve

Ob 150. obletnici rojstva arhitekta Jožeta Plečnika je vlada razglasila leto 2022 za Plečnikovo leto. Vodilni slovenski arhitekt in vsestranski umetnik, ki je iz Ljubljane ustvaril narodovo prestolnico, je bil rojen 23. januarja 1872. Spada med najpomembnejše ustvarjalce 20. stoletja ter je pomembno zaznamoval tri evropske prestolnice: Dunaj, Prago in rodno Ljubljano, kjer je načrtoval, gradil ter obnavljal največje evropske in domače arhitekturne dragocenosti.

Veliko nagrado Jožeta Plečnika (*Grand Prix Jože Plečnik 2022*), ki jo uprava Praškega gradu od leta 2018 podeljuje za izjemne dosežke na področju arhitekture, gradbeništva in varstva arhitekturne dediščine, so letos prvič podelili državniku. V letu, ko zaznamujemo 150. obletnico Plečnikovega rojstva, jo je prejel predsednik Republike Slovenije Borut Pahor.

Tudi v črnuški četrtini skupnosti smo sredi junija organizirali vodeni ogled Plečnikove cerkve sv. Frančiška Asiškega v Spodnji Šiški, vodil ga je pater Gregor Kos. Gre za rimskokatoliško cerkev, ki je posvečena svetemu Frančišku Asiškemu. Je cerkev župnije Ljubljana Šiška. Pri cerkvi stojita župnišče in frančiškanski samostan. V neposredni bližini je Frančiškov študentski dom Šiška.

Cerkev sv. Frančiška Asiškega je bila 28. julija 2021 dodana na seznam Unescove svetovne dediščine v okviru vpisa *Dela Jožeta Plečnika v Ljubljani – urbano oblikovanje po meri človeka*.

Že leta 1906 so začeli načrtovati gradnjo nove cerkve, saj stara, cerkev sv. Jerneja, ni več zadostovala potrebam župnije. Toda gradnja se je začela šele, ko je leta 1924 Jože Plečnik naredil nove načrte. Ta gradnja je bilo prvo Plečnikovo naročilo po vrnitvi v Ljubljano. Ker sprva lokacija ni bila določena, je Plečnik hotel cerkev zgraditi na vrhu Šišenskega hriba z monumentalnim dostopom.

Frančiškani so kupili parcelo, ki je bila (tedaj) sredi njiv, danes pa je ob Verovškovi ulici. Notranji prostor je v obliki kvadrata, brez izrazite osi. Srednja ladja

FOTO ŽARKO HOJNIK

je poglobljena, obdaja jo stebrn obod, namenjen procesijam.

Monumentalni opečni stebri so odsev Plečnikovega klasičnega prepričanja. V notranjosti je pustil zelo malo prostora drugim oblikovalcem in ni bil naklonjen freskam, ki so jih narisali. Načrtoval je tudi večino opreme, vključno z oltarji in svetilkami.

Gradnja se je začela 19. aprila 1925 z blagoslovitvijo prostora in postavitvijo temeljnega kamna. Tretjega oktobra 1926 sta bila blagoslovljena cerkev in oltar, kar sta opravila ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič in mariborski škof Andrej Karlin. Gradnja se je nadaljevala z zunanji oz. stranskimi deli.

Osmega julija 1928 je cerkev postala župnijska cerkev takrat ustanovljene župnije sv. Frančiška v Šiški. Leta 1930 so začeli graditi zvonik, ki so ga končali ok-

tobra 1932. Septembra 2011 je bila izvedena prenova zvonov in njihove nosilne konstrukcije, saj sta zaradi dotrajanosti sistema delovala le še dva zvonova, konstrukcija iz hrastovega lesa pa je bila na nekaterih delih trhla in zato nevarna. Cerkev ima štiri zvonove, bronastega in tri železne.

Notranji oltarji so bili prav tako Plečnikovo delo, slikanje fresk pa je opravil akademski slikar, frančiškan pater Blaž Farčnik. Na zaoltarski steni je *Nebeška glorijska*.

Cerkev je bila leta 2001 razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena in nato leta 2009 še za kulturni spomenik državnega pomena v okviru Plečnikovih del. Pater Gregor Kos je po novem župnik v novomeškem frančiškanskem samostanu.

Žarko Hojnik

REFORMACIJA

472 let slovenske knjige in Slovencev

Reformacija kot versko, kulturno in politično gibanje se je začela 31. oktobra 1517, ko je nemški menih in profesor za biblijsko teologijo Martin Luter na vrata cerkve v Wittenbergu obesil 95 tez, v katerih je zahteval prenovo Cerkve.

Ena od idej reformatorjev je bila, naj bodo verske knjige v ljudskem jeziku, kar je pomembno vplivalo na razvoj književnosti. V tem času je nastala prva knjiga v slovenskem jeziku, *Katekizem*, ki jo je leta 1550 napisal Primož Trubar (1508–1586) in ji nato dodal še *Abecednik*.

Brez dela, ki mu je Trubar posvetil vse življenje, nas Slovencev ne bi bilo. O tem, kako bi se imenovali in kakšen jezik bi govorili ljudje na naših tleh, če se ne bi zgodilo, kar se je, lahko le ugibamo. Trubar je rojake, ki na omejenem prostoru govorijo in razumejo sorodna narečja skupnega jezika, pred 472 leti prvi nagovoril z *Lubi Slovenci*.

Najzaslužnejši za Trubarjevo odločitev, da bo prevedel iz latinščine v svoj jezik temeljna besedila krščanske vere, je bil tržaški škof Peter Bonomo. Ko je Trubar po šolanju na Reki in v Salzburgu prišel v njegovo palačo pod cerkvijo sv. Justa,

je imel komaj dvanajst let. Pri razgledanem, tudi za reformne nauke dovetnem nekdanjem diplomatu je dobil vrhunsko humanistično in teološko izobrazbo.

France Kidrič, eden od prvih raziskovalcev Trubarjeve zapuščine, je menil, da je bil mladenič gotovo očaran, ko je njegov učitelj postavljaj »slovenščino v isto vrsto z latinščino in nemščino ter razlagal Vergilija, Erazma in Kalvina tudi po slovensko. Mogoče je Trubarja tudi opozoril, koliko bi koristil slovenskemu dušnemu pastirstvu mož, ki bi dvignil slovenski jezik do časti pismenega jezika.«

Pri Bonomu je Trubar spoznal mnoge velike duhove tedanje Evrope in se srečal z idejami o nujni prenovi notranjega ustroja Katoliške cerkve. Njegovo življenje so poslej še bolj zaznamovali nenehna potovanja in selitve, kar je bilo s konjem in vozom v 16. stoletju naporno in nevarno. Pred preganjalci je bežal na Nemško, kjer je pisal in tiskal svoje knjige, ter se, kadar so se razmere umirile, vračal v Ljubljano. Po letu 1565, ko je moral spet bežati, se ni več vrnil. Umrl je – večni begunec, migrant, kot bi mu rekli danes – 29. junija

WSEM Slo
uenzom / Gnado / Wyr / Wyle
host inu prami Sposna
nebošhyc / skuji Jez
susa Christusa
prossim.

I Vbi kerazheni
ki / Jest sem / lete
stuke is suctiga
pisma (inu nih
iselage vte peisv
ni (shloshene) ktere vsaki saorop
ni zhlouit / kir hozhe vnebu pryti
ima veiditi inu dersthati / haim
tudi to litanio inu ano pridigo /
vle te buqnice / pustill prepisati
vnašb iesig / Bogu na zhast inu
hdoobrumu vsem mladim rar
preprostim ludem nashe deshev
le. Sakai is tih / se vsaki lahka
A iii

1586, daleč od doma, v Derendingenu, kjer so ga z vsemi častmi položili k poslednjemu počitku.

Bolj osupljivo je bilo odkritje, da prvi dve Trubarjevi knjigi nista bili, tako kot govori spominska plošča v Tübingenu, natisnjeni pri tamkajšnjem tiskarju Ulrichu Morhartu, temveč ju je leta 1550 brez imena in letnice natisnil Peter Frentz v Schwäbisch Hallu.

U. G.

ZDRUŽENJE BORCEV ZA VREDNOTE NOB ČRNUČE

»ZA MIR BOM GOVORIL«

Tudi letos se je 42 članov Združenja borcev za vrednote NOB Črnuče s praporom udeležilo tradicionalne 61. slovesnosti ob vseslovenskem srečanju nekdanjih internirank in internirancev, političnih zapornic in zapornikov nekdanjih nacifasističnih taborišč in zaporov, izgnancev ter ukradenih otrok, njihovih svojcev in prijateljev.

Z avtobusom smo se zjutraj odpeljali v Portorož, kjer se je ob 11. uri začelo slovesno srečanje. Prireditelj je bila naslovljena »Za mir bom govoril«, kar je verz iz ene od najlepših Kajuhovih mirovnih pesmi. Častni pokrovitelj je bil predsednik republike Borut Pahor, ki je bil tudi slavnostni govornik. Prireditve so se udeležili tudi številni predstavniki političnega in družbenega življenja ter številne delegacije.

Predsednik Taboriščnega odbora Ravensbrück Matjaž Špat je poudaril, da so letos s kratkimi portreti nekaterih nekdanjih taboriščnic in taboriščnikov, zapornic in zapornikov, izgnank in izgnancev ter ukradenih otrok obudili zgodovinski spomin, ki ga je treba negovati skrbno in odgovorno do resnice ter razumeti korenine zla.

V kulturnem programu, ki je bil stkan v opomin iz spominov žrtev nesmiselnih vojn in pravičnega upora, so sodelovali Orkester Slovenske vojske s solisti, Primorski partizanski pevski zbor Pinko Tomažič iz Trsta, učenke in učenci OŠ Koper, tenorist Marjan Sušnik, dramski igralec Domen Valič in številni drugi.

Marija Plazar

KUD SVOBODA ČRNUČE TRI JUNIJSKE PRIREDITVE

Včasih se v kratkem času združijo prireditve, ki so v kraju že tradicionalne, pridruži se jim še kakšna obletnica. To se je ob prihodu poletja zgodilo članicam in članom KUD Svoboda Črnuče, ki so, ko je bolj ali manj minila epidemija covida-19 in se je javno življenje skoraj povsem sprostilo, popestrili kulturno sezono kar s tremi prireditvami.

V okviru *Tedna ljubiteljske kulture* že nekaj let (z izjemo zadnjih dveh epidemičnih) poteka folklorna prireditev *Na Črnučah plešemo in pojemo*. Člani folklorne skupine Črnučan' so v začetku junija znova zaplesali na svojem odru, družbo so jim delali kolegi folkloristi iz skupine Cof ter iz Medžimurskega kulturnega društva Ivan Car, zapeli so člani okteta Zven, še posebej veseli smo bili mladih pevcev otroškega pevskega zbora Osnovne šole Maksa Pečarja pod vodstvom Mitje Vavpotiča, ki so se po dolgem času lahko pojavili na javni sceni. Ukrepi za preprečitev širjenja koronavirusa so bili namreč v šolah še ostrejši kot sicer. Za članice in člane črnuške Svobode je dober teden dni pozneje nastopil svečan trenutek – počastitev 90-letnice delovanja, kar je nedvomno častljiv jubilej tega nastarejšega krajevnega društva. Občinstvo sta presenetila res lepo aranžiran oder ter poseben programski list s kratko zgodovino društvenega dela in zahvalo ljudem, ki so za to najzaslužnejši. Proslavo so pripravile društvene sekcije: pevci ženskega in mešanega pevskega zbora Medis, folkloristi skupine Črnučan', oktet Zven in dixieland skupina Ljubljanske korenine. Bil je prijeten in pri srčen večer, na katerem so nas z obiskom počastili predstavniki Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti: vodja ljubljanske iz-

postave Andreja Repar in pomočnica direktorja sklada Marjeta Pečarič, predsednik ZKD Slovenije Tomaž Simateinger, ki je vodil prireditev, pa je podelil najvišje priznanje ZKD Ljubljana Heleni Lampe in ob okroglem jubileju društvu častno listino, o čemer smo že poročali v prejšnji številki *Črnuškega glasu*. Osem pevk in pevcev je za dolgoletno udejstvovanje dobilo Gallusovo značko. Dogodek se je sklenil z druženjem v avli kulturnega doma, kjer je večina občinstva ostala kar nekaj časa.

Pet dni pozneje je sledila zdaj že tradicionalna krajevna proslava ob dnevu državnosti, ki jo prirejajo svobodaši. Uvod v svečano prireditev je prispeval predsednik četrtne skupnosti Žarko Hojnik, ki je v nagovoru opozoril na vse bolj zapletene razmere, v katerih živimo. V kulturnem delu programa so sodelovali črnuški pevci, mešani pevski zbor Medis, vokalna skupina Fijolice in vokalna skupina Domen, kot gostje so se jim pridružili kvartet klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov in solistka na citrah Damjana Paprotnik. Proslava je izzvenela kot resnično kakovostna in korektna prireditev, ki jo je obiskalo precej več ljudi kot v prejšnjih letih, ko so zaradi epidemije očitno ostali doma. Svobodaši so si po tem skorajda garaškem juniju lahko z zadovoljstvom »obrisali pot s čela«. Za društvo, v katerem prevladujejo nekoliko starejši članice in člani, tak delovni tempo ni ravno mačji kašelj. A s tem so tudi sebi dokazali, da zmorejo res veliko. Kajpak taka zgostitev prireditev, ki pomeni določeno težavo tudi za občinstvo, ni bila namerna, marveč rezultat dejstva, da so se vrata za kulturo zdaj, ko je epidemije menda konec, res na stežaj odprla. **Jože Osterman**

DAN SOSEDOV

PO DVEH LETIH SPET MNOŽIČNO DRUŽENJE

Dan sosedov, praznik, ki ga je v začetku stoletja zasnovala Evropska unija, naj bi združil čim več krajanov in se je vsaj v Ljubljani kar dobro prijel. Tudi na Črnučah: tokrat je prireditev potekala že osemnajstič in znova na prostem, na ploščadi med zdravstvenim, gasilskim in kulturnim domom. Med epidemijo covida-19 je bila namreč izvedena zgolj v dvorani kulturnega doma, kar je precej zmanjšalo njeno odmevnost in obisk.

Tokrat je bilo drugače. Organizator, Medžimursko kulturno društvo Ivan Car, je v imenu črnuške četrtne skupnosti pripravil kulturni maraton, na katerem so se ob bogatem kulturnem programu predstavili številna črnuška podjetja in ustanove. Razumljivo je, da je bilo pri predstavitvah največ zanimanja za gostinski podjetji, restavracijo Rogovilc in slaščičarno Rašica, ki sta številnemu občinstvu postregli s slastnimi picami in dišečimi slaščicami.

V okviru kulturnega programa so nastopili tako rekoč vsi, ki delajo v kraju in vadijo v kulturnem domu. Predstavila sta se tudi pevski zbor črnuških osnovnošolcev in njihova folklorna skupina, mladi gasilci s svojimi veččinami, humanitarci in zavodi so predstavili svoje delovanje, denimo črnuška knjižnica in center mladih Mladi zmaji. Po prijaznem nagovoru

FOTO ŽARKO HOJNIK

predsednika četrtne skupnosti Žarka Hojnika je prireditev stekla kot namazana in trajala kar tri ure in pol, mnogi so jo kljub spoštljivi dolžini spremljali od začetka do konca. To je bilo prijetno popoldne, ko so se spet srečali in poklepetali številni znanci, ki se že dolgo niso videli. Prireditev je spremljalo tudi veliko stanovalcev črnuškega doma starejših občanov; po videnem je bilo mogoče sklepati, da se imajo lepo.

Jože Osterman

KRATEK ZGODOVINSKI ORIS ČRNUČ

Francozi, Nemci, partijska celica in imena ulic

Črnuško območje je imelo v zgodovini pomembno strateško in prometno vlogo. Na hribu Tabor nad naseljem sta bila že v starejši železni dobi gradišče in postojanka. Strateški položaj Tabora in prehoda prek Save se je ponovno pokazal v obdobju vojn med Francijo in avstrijskim cesarstvom v času Ilirskih provinc. V boju za črnuški most so Francozi leta 1813 postavili topove na Velikem Taboru. Na francoske vojne še danes spominja grob v bitki pri črnuškem mostu padlih Francozov.

Spopadi so doživeli vrhunec v bitki 8. septembra 1813 pri Trzinu. Imena hribov Straža, Tabor, Straški vrh, Stražni hrib in Lačenberg so v izročilu nastala kot posledica francoske navzočnosti. Ko so leta 1929 v Ljubljani postavili spomenik Napoleonu, so vanj vgradili prah iz groba francoskega vojaka, ki ga je med oranjem našel kmet blizu Ježe.

OD SREDNJEGA VEKA DO 20. STOLETJA

V knjigah izvemo, da se je v srednjeveškem času prvotna vas Črnuče delila na dva dela. Jedro naselja je po pripovedih starejših prebivalcev nastalo na

sorazmerno široki dvignjeni ravnini, na mestu, kjer jo preseka struga hudournega potoka Črnušnica.

Tam so stale prvotna cerkev sredi pokopališča in več domačij. V prvi polovici 18. stoletja je habsburški vladar Karel VI. dal zgraditi novo cesto, ki je povezovala Dunaj s Trstom. V spomin na postavitve mostu so leta 1727 zgradili kapelico sv. Janeza Nepomuka. Svetnikov kip je izdelal italijanski kipar Francesco Robba.

MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Praznik Črnuč je 24. junij, v spomin na 24. junij 1941, ko so se črnuški komunisti pod Rašico odzvali na napad Nemčije na Sovjetsko zvezo.

Na območju Črnuč in Ježice je od leta 1934 delovala močna (komunistična) partijska celica, katere najvidnejši člani so bili Maks Pečar - Črne (1907–1941), Janko Bizjak (1919–1941), Rezka Dragar (1913–1941), Franc Ravbar (1913–1943) in Cene Štupar (1911–1944).

24. junija 1941 so odšli v gozdove med Rašico in Dobenom, kjer so se nekaj časa skrivali. 19. julija 1941 so z drugimi komunisti iz Tacna in Šmartnega usta-

novili Rašiško četo in 22. julija tega leta izvedli prvo akcijo.

18. septembra 1941 je na Rašico prišla nemška komisija, ki so ji partizani ob vračanju v dolino pripravili zasedo. V zasedi so umrli vsi Nemci, nakar je 20. septembra tega leta sledilo grozno maščevanje. Vse krajanje so deportirali, vas izropali in 22. septembra požgali. Rašica je bila prva požgana vas na Slovenskem.

ČRNUŠKE ULICE IN CESTE

Črnuške ulice in ceste so mestne oblasti poimenovala po književnikih (npr. Brnčičeva, Lovrenčičeva, Ilesičeva, Ocvirkova, Polanškova, Seliškarjeva, Suhadolčanova idr.), borcih NOB in komunistih (Cesta Ceneta Štuparja, Colnarjeva, Goropečnikova, Lemeževa, Pečarjeva, Okrogarjeva, Petričeva idr.), po vojaških formacijah in skupinah borcev (Ulica Koroškega bataljona, Ulica nadgoriških borcev, Šlandrova ulica idr.), po dogodkih (Cesta 24. junija). Ulice in ceste so poimenovane tudi po oznakah, kam vodijo (Ulica v Kokovšek, Štajerska cesta, Soteška pot, Pot k sejmišču (po nekdanjem živinskem sejmu), Mlinska pot, Cesta v Podboršt, Cesta na Pečale). Ž. H.

NA KRATKO POHOD NA RAŠICO

V soboto, 24. septembra, smo organizirali že sedmi pohod na Rašico. V okviru tedna brez avtomobila smo se podali na pohod v treh skupinah, skupaj 194 pohodnikov. Prva skupina 22 udeležencev, ki jo je vodil Boštjan Rupnik, je šla po težji poti in je začela pohod ob 8 uri.

V drugi, največji skupini mladih pohodnikov, učencev OŠ Maksa Pečarja, je bilo 88 udeležencev, vodilo jih je osem mentorjev in odšli so ob 8.10. Tretja skupina 84 pohodnikov, ki jih je vodila Petra Culetto, je šla po lažji poti in začela pohod ob 9. uri.

Pohodniki smo se zbrali pri gostilni Špan na Rašici, kjer je bil prireditveni prostor. Ob 11. uri se je začel kulturni program z moderatorjem Aleksandrom Kocičem, ki je v imenu organizatorja, Združenja borcev za vrednote NOB Črnuče, pozdravil pohodnice in pohodnike, učitelje in učence OŠ

narodnega heroja Maksa Pečarja, prebivalce Rašice, častne goste, predsednico MO ZZB Ljubljana Julijano Žibert, poslanca Marka Koprivca in povabil predsednika ZB NOB Črnuče Rudija Vavpotiča k pozdravnemu nagovoru. Mešani pevski zbor KUD Svoboda Črnuče nam je z zborovodjem Markom Tiranom zapel tri pesmi, članica ZB NOB Črnuče Lidija Bizjak je recitala Kajuhovo *Slovensko pesem*.

Petra Culetto je imela čudovit govor, v katerem je povzela ključne dogodke, ki so v preteklosti, predvsem v začetku nemške okupacije, zaznamovali Rašico in Črnuče, povzročili osebne tragedije krajanov Rašice, katerih še živi sorodniki so bili žrtve in priča nasilju nacizma in fašizma v teh krajih. Po končani prireditvi smo se okrepčali in si nabrali moči za pot domov.

Dragica Škrlep

OKOLJE

V črnuški potok steklo kurilno olje, poginile ribe

FOTOGRAFIJI PGD ČRNUČE

Blizu Ceste Ceneta Štuparja na Črnučah so 4. julija opazili onesnaženje potoka Črnušnica. Po prvi oceni naj bi v potok steklo od 100 do 200 litrov kurilnega olja. Območje so pregledali gasilci Gasilske brigade Ljubljana, ki so opravili meritve in ugotovili, da gre za onesnaženje s kurilnim oljem. V potok so na več lokacijah namestili barriere, lovilna črevesa in pivnike, pregledali strugo ter iz potoka odstranili poginule ribe. O dogodku so obvestili pristojne službe.

Oddelek za zaščito in reševanje MOL je kmalu po ekološki nesreči na območju Poti v Smrečje (Suhadolčanova ulica, Hlebčeva ulica, Katreževa pot in Pot v hribec) pregledal cisterne za ekstra lahko kurilno olje. Ob pregledu fekalne in meteorne kanalizacije s pomočjo kamere izvira onesnaženja ni bilo mogoče locirati. Javna gasilska služba Mestne občine Ljubljana je preprečila odtekanje kurilnega olja dolvodno po potoku z zaježitvijo, postavitvijo lovilnih barrier in prečrpavanjem v posode, ki so primerne za prevoz.

Uporabnike ekstra lahkega kurilnega olja za ogrevanje opozarjajo, da pred polnjenjem, če tega še niso storili, pregledajo stanje rezervoarja in se za polnjenje odločijo le, če niso opazili madežev oziroma znakov puščanja rezervoarja (niti »solzenja« na ventilu za izpust nečistoč). Prostor, v katerem je rezervoar, ne sme imeti odprt in v kanalizacijo ali drugih odprtih, prek katerih bi iztekanje kurilnega olja lahko prešlo v meteorno oziroma fekalno kanalizacijo ali zemljinu.

Posebej naj bodo pozorni lastniki rezervoarjev, ki so vkopani neposredno v zemljo. Praviloma so takšni rezervoarji dvoplaščni (dvojna stena) in opremljeni s kontrolno napravo, ki omogoča zvočno ali optično zaznavanje iztekanja. Preverite kontrolno napravo oziroma redno spremljajte raven kurilnega olja v rezervoarju.

Če domnevate ali ste opazili, da kurilno olje izteka iz rezervoarja, takoj obvestite regijski center za obveščanje na številko 112. MOL

VETO

PRAVO OZRAČJE V PODJETJU JE POMEMBNO

V črnuškem podjetju Veto, ki ima poslovalnico na Brnčičevi 25, srečate prijazne ljudi, ki z veseljem pomagajo vsakemu kupcu s pravim nasvetom in izbiro materiala. K njihovi prijaznosti pripomore tudi pozitivno naravnano delovno okolje. Ekipa zaposlenih vsako leto organizira kolesarski izlet. Letos je bilo to že četrtič. Zadnje avgustovsko soboto

so se kolesarji odpravili proti Cerknici. Vsi so odlično vrteli pedale, energije ni manjkalo. Med potjo je skupina naredila ovinek in obiskala partnerja v skupini Veto Group – ustavili so se v Postojni in poklepetali s sodelavci partnerske trgovine Megaterm. Lepo je, ko dogodki združujejo. Naslednje leto pa ponovno na kolo! **Katja Podbevšek**

SAVSKI PRODI PRI LJUBLJANI

OAZA METULJEV

Reka Sava je z naplavinami severovzhodno od Ljubljane izoblikovala pester mozaik življenjskih prostorov. Na območju savskih prodov so se skozi stoletja izoblikovali drevesne in grmovne površine ter travniki. Zaradi opuščanja rabe se travnati predeli na tem območju vse bolj zaraščajo. Da bi ohranili biotsko raznovrstnost, skušamo v okviru projekta *Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov* s pravnimi ukrepi ohraniti travniške površine, pomembne za preživetje različnih vrst metuljev.

Eden od glavnih dejavnikov, s katerimi se v projektu ukvarjamo, je preprečitev razširjanja invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst. Na območju savskih prodov pri Ljubljani sta najpogostejši kanadska in orjaška zlata rozga. Vsako leto organiziramo najmanj dve delovni akciji odstranjevanja invazivnih rastlinskih vrst, s čimer omejimo njihovo razširjenost. Problem pojavljanja tujerodnih invazivnih vrst je predvsem v izpodrivanju avtohtonih vrst, ki so pred tem dolgo uspevale na savskih prodih. Grožnja temu območju so tudi divja odlagališča odpadkov in intenzivna kmetijska raba površin.

SEDEMDESET VRST DNEVNIH METULJEV

Travniške habitate savskih prodov posekuje približno 70 vrst dnevnih metuljev. Med njimi je prav poseben manjši moder metulj, imenovan deteljin modrin (*Polymmatius thersites*). Odrasli metulji letajo v dveh generacijah, od maja do avgusta. Samce prepoznamo po lesketajoči se modrikasti barvi, samice pa so bolj rjavkastih odtenkov. V osrednji Sloveniji je območje savskih prodov eno izmed zadnjih zatočišč, kjer se ta vrsta še pojavlja. Deteljin modrin je redka in lokalno razširjena vrsta ter je uvrščena na *Rdeči seznam ogroženih metuljev Slovenije*. Poleg tega je uvrščena v prilogo 2 uredbe o zavarovanih prostoživečih vrstah živali, kar pomeni, da je treba varovati njen življenjski prostor. Na plitvih prodnatih tleh savskih prodov uspevajo različne vrste turških detelj (*Onobrychis sp.*), ki so pomemben člen v življenjskem krogu deteljinega modrina. Samice namreč odlagajo jajčeca prav

FOTO LUKA ŠTURM

na turško deteljo, na kateri se kasneje prehranjujejo gosenice.

V sodelovanju z lokalnim prebivalstvom ljubljanske mestne občine lahko to območje obvarujemo in še naprej ohranjamo biotsko raznovrstnost na obrobju prestolnice. Projekt *Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov*, ki ga sofinancira Mestna občina Ljubljana, v Društvu za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije izvajamo že deseto leto zapored. Organiziramo različne dejavnosti, namenjene ohranitvi metuljev in njihovih habitatov ter predvsem ozaveščanju prebivalcev Ljubljane o pomenu metuljev in ohranitve njihovih življenjskih prostorov. Poleg delavnic, ki jih izvajamo za najmlajše v vrtcih, in akcij odstranjevanja invazivnih rastlinskih vrst z namenom izboljšanja stanja travnišč se osredotočamo na ozaveščanje o pomenu ohranjanja posebnih življenjskih okolij z izdelavo zgibank, knjižic in sodelovanjem na lokalnih dogodkih.

UMIK OD MESTNEGA VRVEŽA

Metulji so dober kazalnik stanja okolja, v katerem živimo. Z rednim spremljanjem dnevnih metuljev na območju savskih prodov pri Ljubljani smo potrdili prisotnost najmanj sedemdeset vrst dnevnih metuljev. Ta podatek kaže, da je to območje vrstno bogato in ga je treba varovati. Zelene oaze sredi mest omogočajo prebivalcem, da se umaknejo od mestnega vrveža in uživajo v lepotah, ki jih ta območja ponujajo. Vse dosedanje aktivnosti projekta lahko spremljate na spletni strani <https://sites.google.com/site/deteljinmodrin> ali na facebooku Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije (DPOMS) <https://www.facebook.com/metulji>. Če bi se radi včlanili v naše društvo in s tem še bolj spoznali metulje Slovenije, nam pišite na naslov info.metulji@gmail.com.
Kaja Vukotič

RAZVEDRILLO ŠALE

»Kaj imajo skupnega koronavirus in testenine? Kitajci so jih izumili, Italijani pa razširili po svetu.«

»Vsem, ki ste zelo zaskrbljeni: virus ne bo trajal dolgo, navsezadnje je 'Made in China'.«

»Kaj kopicijo Italijani, Francozi in Avstrijci v krizi? Italijani rdeče vino, Francozi kondome, Avstrijci pa toaletni papir.«

Z energijo lahko varčujete na različne načine. Pogosta metoda je uporaba kavča.

Pred dnevi, ko sem odprl konzervo sardin, sem pretresen ugotovil, da je morje vse bolj onesnaženo: Cela konzerva je polna olja! In vse ribe so mrtve!

Šef pride v soboto popoldne na gradbišče: »Možje, za vas imam dobro in slabo novico: dobra novica je, da vam jutri ne bo treba delati. Slaba pa, da morate danes končati.«

Žena: »Hej, poglej tega pijanca!«

Mož: »Ga poznaš?«

Žena: »Ja, bila sem z njim pred petimi leti. Zaposil me je za roko, pa sem ga zavrnila!«

Mož: »Neverjetno, še vedno žurira!«

Liza je nova v razredu. Učitelj vpraša:

»Kako ti je ime?« Liza odgovori: »Liza Mahnič, Mahnič brez F.« Učitelj zmedeno reče: »Mahnič pa sploh nima F.« Liza pravi: »Saj to sem rekla.«

Kateri je najslabši dan za podmornico? Dan odprtih vrat.

V šoli učitelj reče razredu: »Kdor pravilno odgovori na naslednje vprašanje, gre lahko domov.«

Maks vrže pero naprej. Učitelj vpraša:

»Kdo je vrgel to pero?«

Maks odgovori: »To sem bil jaz. Se vidimo jutri.«

Aljaž vpraša učitelja: »Si lahko kaznovan za nekaj, česar nisi naredil?«

»Ne, seveda ne.«

»Nisem naredil domače naloge!«

Učitelj: »Zbudi se, Peter! Mislim, da učilnica ni pravi kraj za dremez.«

Peter: »V redu je. Samo malo tišje morate govoriti.«

Emil zamuja v šolo pet ur, učiteljica reče:

»Emil, zelo si pozen.«

Emil: »Gospa učiteljica, vi vedno pravite, da za učenje ni nikoli prepozno.«

Moška se pogovarjata: »Včeraj sem bil med izpadom elektrike eno uro v dvigalu.« Drugi pravi: »Jaz sem pa dve uri stal na tekočih stopnicah.«

Policist reče kolegu: »Dve uri sem zasliševal kriminalca.«

»In? Je priznal?«

»Ja, seveda. Misliš, da bom lopovu ponudil stol?«

Krovec pade s strehe. Takoj je okoli njega veliko ljudi. Eden začuden vpraša: »Kaj se

je zgodilo?« Krovec vstane, si obriše prah s hlač in reče: »Ne vem, tudi jaz sem šele prišel.«

Stara gospa vpraša sedečega mladeniča v polnem avtobusu: »Vam lahko ponudim svoje stojišče?«

Mile vpraša zdravnika: »Ali ima zdravilo neželene stranske učinke?«

»Ja, na žalost,« odgovori zdravnik, »jutri boste morali nazaj v šolo.«

»Obdolženec, ali priznavate krivdo za tatvino?«

»Ne, popolnoma nedolžen sem, gospod sodnik!«

»Ali imate alibi?«

»Kaj je alibi?«

»To pomeni, ali vas je kdo videl, ko je bila tatvina storjena?«

»Ne, gospod sodnik, na srečo ne!«

Učiteljica biologije vpraša razred: »Kdo od vas ve, zakaj ptice selivke jeseni in pozimi letijo na jug?«

Špela odgovori: »No, to je jasno! Ker bi bilo veliko predaleč, če bi hodile!«

Prvi šolski dan je mimo in mala Katarina pride domov. Mama jo vpraša: »No, Katarina, si se danes že veliko naučila?« Ona odgovori: »Ja, ampak očitno premalo. Jutri moram nazaj!«

Učitelj reče Klari: Prosim, naštej pet afriških živali!

Klara odgovori: Dva leva in trije tigri!

SUDOKU

			9		8			
		6				5		
7	8			1			3	6
4	9		6		2		1	8
5	6		8		1		2	3
9	7			2			6	4
		5				3		
			7		6			

Z	S	L	9	6	Z	7	E	8
L	6	E	7	8	L	5	Z	9
7	9	8	E	Z	5	L	Z	6
E	Z	6	L	7	8	Z	9	5
5	7	9	6	Z	E	8	L	Z
8	L	Z	5	9	E	6	7	
9	E	Z	5	L	7	6	8	Z
6	8	5	Z	E	Z	9	7	L
L	Z	7	8	9	6	Z	5	E

	2			6			3	
		5	9		4	1		
6								8
		2	5		3	6		
				4				
		3	8		1	7		
5								2
		9	6		8	4		
4				5			1	

RECEPT

Učenci osnovne šole n. h. Maks Pečarja so na prireditvi *Dan sosedov* za obiskovalce pripravili različne piškote, s katerimi so se lahko posladkali. Enega od receptov vam podarjajo.*

KOKOSOVE KROGLICE S ČOKOLADO

SESTAVINE

- 300 g mlete čokolade
- 450 g maslenih keksov
- 250 g sladkorja v prahu
- 300 g zmešanega masla
- 4 žlice vode
- 100 g kokosove moki

PRIPRAVA

Maslene kekse zdrobimo na večje kose in zmeljemo.

Z električnim mešalnikom penasto zmešamo maslo in sladkor v prahu.

Dodamo vodo, čokolado in zmlete kekse ter vse skupaj dobro pregnetemo.

Oblikujemo kroglice in jih povaljamo v kokosovi moki.

Dober tek!

* Hvala učencem ter mentoricama Almi Moštrokol in Poloni Zanoškar.

FOTO PEXELS

energetika
ljubljana

skupina
Javni holding Ljubljana

080 2882

www.energetika.si

Partner

pri oskrbi s toploto in zemeljskim plinom